

DE ONTWIKKELING IN DE SWP SINDS HAAR OPRICHTING

S a m e n v a t t i n g

De op 12 juli opgerichte SWP heeft -na ongeveer een maand op non-actief te zijn geweest- op 9 augustus haar werkzaamheden aangevangen met het in zitting bijeenroepen van het voorlopig partijbestuur.

Intussen is duidelijk geworden, dat er bij de SWP-leiding geen eenstemmige opvatting bestaat over de principes, waarop de nieuwe partij zich moet baseren.

Een kleine minderheid zou de SWP willen maken tot een links-socialistische organisatie van alle progressieve elementen, die zich niet meer thuisvoelen in de CPN en/of de PvdA.

Een andere groep daarentegen streeft naar een politieke groepering op marxistisch-leninistische grondslag. Haar doel is er juist op gericht van de SWP een communistische partij te maken, maar dan aangepast aan de Nederlandse verhoudingen.

In SWP-kringen is men er niet over te spreken dat leidende figuren als Gerben Wagenaar en Henk Gortzak niet bereid zijn al hun krachten in te zetten bij de opbouw van de nieuwe partij.

Bij enkele SWP-ers bestaat ontevredenheid over het gebrek aan initiatief bij de partijleiding om nauwe relaties met buitenlandse zusterpartijen aan te knopen. Wel hebben aanhangers van de SWP van incidentele gelegenheden gebruik gemaakt om -overigens geheel op eigen gezag- contacten te leggen met enkele vooraanstaande buitenlandse communisten.

DE ONTWIKKELING IN DE SWP SINDS HAAR OPRICHTING.De interne organisatie.

Het voorlopig partijbestuur van de Socialistische Werkers Partij (SWP), dat op 12 juli bij de totstandkoming van de nieuwe partij werd gekozen, kwam eerst op 9 augustus d.a.v. -dus bijna een maand daarna- voor de eerste maal in voltallige zitting bijeen.

Het koos uit zijn midden een dagelijkse leiding, waarin zitting kregen Gerben Wagenaar als voorzitter, Sjef Pieters als secretaris-penningmeester en als leden Henk Gortzak, Rie Lips-Odinot en Henk Hoogen Stoevenbeld, welke laatste onder het pseudoniem H. Franssen optreedt.

Wagenaar, Gortzak en mevrouw Lips-Odinot speelden -zoals bekend- een hoofdrol in het conflict in de leiding van de CPN, dat in april 1958 tot hun uitstoting uit deze partij leidde. Tot de in maart j.l. gehouden verkiezingen hadden zij zitting in de Tweede Kamer.

Sjef Pieters, voortgekomen uit de vroegere SDAP, raakte gedurende de bezetting bij het verrichten van illegale arbeid voor de Waarheidsgroep in communistisch vaarwater. De laatste jaren speelde hij als vrijgestelde een vooraanstaande rol in de communistische vakbeweging.

Hoogen Stoevenbeld was gedurende enige jaren secretaris van de CPN-afdeling Oosterpark. Hij is als wiskundige bij het Mathematisch Centrum te Amsterdam werkzaam. Reeds tijdens het in oktober 1956 gehouden 18e partijcongres uitte hij ernstige kritiek op de partijleiding.

Het voorlopig partijbestuur hield zich o.m. bezig met de verkiezing van leden van twee commissies ad hoc, één voor het ontwerpen van een "Beginselprogramma" en één voor het samenstellen van een ontwerp "Statuten en Huishoudelijk Reglement". Deze commissies dienen hun taak uiterlijk in oktober van dit jaar te hebben volbracht. De ontwerpen zullen -na eerst op ledenvergaderingen in discussie te zijn gebracht- zo nodig voorzien van amendementen, worden voorgelegd aan het partijcongres van de SWP, dat op 23 en 24 januari 1960 zal plaats vinden. Eerder was besloten dit congres nog in de loop van dit jaar te houden, maar de SWP-leiding achtte daarvoor de voorbereidingsperiode te kort.

Henk Hoogen Stoevenbeld, die met nog 3 anderen in de eerstgenoemde commissie zitting heeft, is bezig met een kritische studie van het beginselprogramma van de Socialistische Volkspartij van Aksel Larsen,

- 2 -

die is voortgekomen uit de oppositiegroep in de Deense C.P. Samen met zijn vrouw heeft hij voorts een diepgaande studie gemaakt van het democratisch centralisme.

In de redactie van het SWP-orgaan "De Brug" werden op de genoemde PB-zitting gekozen Henk Gortzak, Jan Hoogcarspel (lid van de Provinciale Staten van Zuid Holland, en voormalig lid van de Tweede Kamer voor de CPN), A. Jagtenberg (geroyeerd als lid van de CPN) en Sjef Pieters. Aan hen zijn toegevoegd het echtpaar Hoogen Stoevenbeld, Wout Gortzak (een zoon van Henk Gortzak) en Evert Sip (verbondsbestuurder van de "oude" EVC).

Het voorlopig partijbestuur besloot eens in de 4 weken in vergadering bijeen te komen.

De gehele eerste maand van haar bestaan heeft de SWP vrijwel geen activiteiten aan de dag gelegd. Het vacantieseizoen zal hieraan uiteraard niet vreemd zijn geweest.

Tegenstellingen.

Nu men, na de oprichting van de SWP, de gedachte heeft opgegeven sanerend op de CPN te kunnen inwerken en de negatieve band van het gezamenlijk front maken tegen Paul de Groot c.s. aan kracht begint te verliezen, ziet de SWP-leiding zich gesteld voor de vraag op welke principes de nieuwe partij zich moet baseren.

Hieruit blijkt dat er geen eenstemmingheid van opvatting bestaat.

Sjef Pieters en verschillende andere aanhangers van de "oude" EVC willen de SWP maken tot een links-socialistische organisatie van alle progressieve elementen, die zich niet meer thuisvoelen in de CPN en/of de PvdA. Zij willen zich, omdat zij ervan uitgaan dat het communisme internationaal gecompromitteerd is, nadrukkelijk van de CPN distancieren.

Een andere groep, waartoe o.m. Hoogcarspel, Hoogen Stoevenbeld, Gortzak en Wagenaar behoren, streeft ernaar te komen tot een politieke groepering op marxistische-leninistische grondslag. Haar doel is in het beginselprogramma duidelijk tot uitdrukking te brengen, dat de SWP een communistische partij is, echter aangepast aan de Nederlandse verhoudingen. In de binnenlandse politieke verhoudingen wil deze stroming slechts met het SDC in de PvdA en met de PSP samenwerken in zaken van gemeenschappelijk belang en niet verder, omdat zij anders een verwatering van beginselen vreest.

- 3 -

G E H E I M

- 3 -

De directe aanleiding voor de totstandkoming van de nieuwe partij is volgens hen de onjuiste toepassing van het democratisch centralisme in de CPN. Zij verwachten, dat als gevolg van hun ruimere opvattingen hierover velen, die na de scheuring in de CPN als politiek daklozen tussen wal en schip vielen, hun bezwaren om tot de nieuwe partij toe te treden zullen laten vallen. Op deze wijze willen zij ook het vertrouwen winnen van die leden van het vroegere communistische kiezerscorps, die de huidige CPN-leiding niet meer aanvaarden, omdat deze te zeer het accent legt op de directieven van het Kremlin en de Nederlandse verhoudingen uit het oog verliest. Hun uiteindelijke doel is, wanneer de situatie daartoe rijp is, met de CPN samen te smelten.

De tegenstellingen in de SWP hebben zich voorts geopenbaard in de commissie, belast met het ontwerpen van een beginselprogramma. Daarin bestaat verschil van opvatting over de vraag of de verbondenheid van de SWP met de CPSU en andere zusterpartijen al dan niet in het programma dient te worden opgenomen.

Naast verschillen van opvatting over de doelstellingen van de SWP treden er in de nieuwe partij gevoelens van onrust en onzekerheid aan de dag.

In SWP-kringen is men er niet over te spreken, dat figuren als Wagenaar en Gortzak niet bereid blijken zich op een wijze als bij de CPN gebruikelijk was voor de nieuwe partij in te zetten. Men betreurt het in dit verband dat b.v. Gortzak zich genoodzaakt zag weer een functie in het bedrijfsleven, waarin hij sedert enige tijd weer als timmerman werkzaam is, te aanvaarden.

Ook het feit, dat in de publicaties over de samenstelling van het voorlopig partijbestuur enkele gefingeerde namen zijn opgenomen, heeft onder de leden en andere in de SWP geïnteresseerden kwaad bloed gezet. Het partijbestuurslid Bertus van der Heul bijvoorbeeld heeft zich onder schuilnaam aan de buitenwereld laten presenteren omdat hij van plan is een sigarenzaak te beginnen.

Buitenlandse relaties.

In juli brachten enkele SWP-leden een bezoek aan de Luxemburgse communist A.P.M. Useldinger.

- 4 -

GEHEIM

Van deze gelegenheid maakten de Nederlanders gebruik om een uiteenzetting te geven van de tweespalt in de CPN. Hierbij bleek, dat Useldinger en -naar hij mededeelde- vele andere leden van de Luxemburgse partij zeer gereserveerd stonden tegenover de leiding van de CPN en met name niet bereid waren de lezing van Paul de Groot c.s. betreffende de "verradersrol" van Gerben Wagenaar in de oorlog zonder meer als juist te aanvaarden. Hij verzocht zijn gesprekspartners de Luxemburgse CP op de hoogte te blijven houden van de ontwikkeling in de communistische beweging in Nederland en hem eventueel materiaal toe te zenden. Hij zegde toe zijn medepartijbestuurders -voor zover hij dat politiek verantwoord achtte- hiervan op de hoogte te houden.

Useldinger raadde de SWP-leden aan de zaken niet op de spits te drijven en een verzoening niet onmogelijk te maken. Hij opperde het denkbeeld om met de CPN tot een compromis te komen door middel van een rondetafelconferentie onder auspiciën van de Franse of Luxemburgse CP.

Op een onlangs te Amsterdam gehouden besloten vergadering van de SWP ontkende Henk Hoogen Stoevenbeld, dat de nieuwe partij in dit stadium reeds zal trachten buitenlandse zusterpartijen over haar werk te informeren. Wel haakte hij aan op de hiervoren aangehaalde bespreking tussen de SWP-leden en de Luxemburgse partijbestuurder, die hij een "toevallige" ontmoeting noemde.

Hij zei een rondetafelconferentie, zoals door Useldinger voorgesteld, pas nuttig te achten indien Paul de Groot uit het actieve politieke leven zou zijn verdwenen.

Sjef Pieters merkte in de vermelde bijeenkomst nog op, dat de SWP tot dusverre uitsluitend was ingegaan op verzoeken om toezending van materiaal zowel van oppositionele stromingen in buitenlandse communistische partijen als van de officiële communistische partijen zelf. Zo zou er volgens hem een verzoek om toezending van materiaal zijn ontvangen van een Japanse links-socialistische beweging.

Een andere aanhanger van de SWP bracht in juni van dit jaar een zakenbezoek aan Engeland. In Londen stelde hij zich op eigen initiatief in verbinding met een aantal functionarissen van de Britse communistische Partij, die slecht ingelicht bleken te zijn over het conflict in de CPN. De SWP-er gaf hun hierover nadere informatie waarbij hij de indruk kreeg dat zijn uiteenzettingen bij de Engelsen verhelderend hadden gewerkt.

- 5 -

Onlangs ontving het bedoelde SWP-lid bezoek van de secretaresse van Palme Dutt, die belast is met het onderhouden van de buitenlandse verbindingen van de Engelse partij.

Zij zou, na haar bezoek, ter informatie van de Britse partij een uitvoerig rapport hebben opgesteld over de gang van zaken in het CPN-conflict ter informatie van de Britse partij.

23 september 1959.